

SPRAWOZDANIE
Z EFEKTÓW PRACY ORGANIZATORA
RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
W OSTROŁĘCE
ZA ROK 2023

Wstęp

W sytuacji, kiedy rodziny przeżywają trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, konieczne jest zapewnienie im pomocy i wsparcia. Jedną z takich form jest piecza zastępcza organizowana jako piecza rodzinna lub instytucjonalna. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej mają zapewnioną opiekę i stworzone odpowiednie warunki do harmonijnego rozwoju i nabywania umiejętności radzenia sobie w samodzielnym życiu.

Szczegółowe zasady organizowania, wspierania, nadzorowania i finansowania rodzin zastępczych oraz udzielania pomocy pełnoletnim wychowankom, opuszczającym pieczę zastępczą regulują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie od dnia 1 stycznia 2011r. (tekst jednolity Dz. U. z 2024r., poz. 177).

Od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 marca 2022 roku jednostką organizacyjną Miasta Ostrołęki wyznaczoną do realizacji zadań z zakresu organizowania rodzinnych form pieczy zastępczej był Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce.

Zgodnie z uchwałą Nr 540/LVI/2022 Rady Miasta Ostrołęki z dnia 27 stycznia 2022r., w sprawie włączenia Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w struktury Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, **od dnia 1 kwietnia 2022r.** zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Ostrołęce są realizowane przez MOPR w Ostrołęce. Jednocześnie w strukturze MOPR, zgodnie z zapisem ww. Uchwały, został utworzony Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, który realizuje powyższe zadania. Natomiast od dnia 1 stycznia 2023r. MOPR realizuje także zadania z zakresu asysty rodzinnej, w związku z tym został przekształcony w Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej i Asysty Rodziny.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- rodzinnej,
- instytucjonalnej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza:
  - spokrewniona,
  - niezawodowa,

- zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,

2. rodzinny dom dziecka.

Funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej pełnią dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo dziecka. Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą krewni, np. ciocia i wujek, albo osoby niespokrewnione. Rodzinę zastępczą zawodową tworzą osoby niespokrewnione z dzieckiem, a jedna z osób tworzących tę rodzinę otrzymuje wynagrodzenie z tytułu wykonywanej pracy. Zawodowa rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dzieci pod opiekę w sytuacjach nagłych i zajmuje się nimi przez krótki okres czasu tj. do uregulowania przez sąd ich sytuacji prawnej i opiekuńczej. W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej umieszcza się w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, małoletnie matki z dziećmi, a także dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawie nieletnich.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, co do zasady, następuje na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego. Rodzina zastępcza nie posiada pełni praw rodzicielskich, a ograniczenie władzy rodzicielskiej nie pozbawia rodziców biologicznych określonych praw i obowiązków, dotyczących podejmowania decyzji w istotnych dla dziecka sprawach, między innymi: wyrażania zgody na leczenie lub przeprowadzenie zabiegu, wyboru kierunku edukacji, złożenia wniosku o wydanie paszportu czy dowodu osobistego. Zachowują też prawo do kontaktu z dzieckiem.

Sprawowanie funkcji rodziny zastępczej jest tymczasowe, a pobyt dziecka w rodzinie zastępczej powinien trwać jak najkrócej. Oczywiście najlepszym rozwiązaniem jest powrót dziecka pod opiekę rodziców biologicznych. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, za zgodą rodziny zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie, jeżeli kontynuuje naukę, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia.

Zgodnie z obowiązkiem, wynikającym z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce przedstawia Prezydentowi Miasta Ostrołęki i Radzie Miasta Ostrołęki sprawozdanie z efektów swojej pracy.

Rodzinna piecza zastępcza w mieście Ostrołęka w 2023 roku

W 2023 roku na terenie miasta Ostrołęki funkcjonowało **55** rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie **82** dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej.

Lp.	Typ rodziny zastępczej	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej i osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej
1.	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	42	54, w tym 16 osób pełnoletnich
2.	Rodziny niezawodowe	10	10, w tym 4 osoby pełnoletnie
3.	Rodziny zawodowe, w tym 1 pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	3	18, w tym 2 osoby pełnoletnie
Ogółem:		55	82, w tym 22 osoby pełnoletnie

Źródło: Opracowanie własne

W 2023 roku MOPR objął pomocą finansową i wsparciem **6** nowo utworzonych przez Sąd Rejonowy w Ostrołęce rodzin zastępczych, spośród których stanowią:

- rodziny zastępcze spokrewnione – **4**, w których umieszczono **4** dzieci,
- rodziny zastępcze niezawodowe – **2**, w których umieszczono **4** dzieci

a także jedną rodzinę zastępczą spokrewnioną, która przeprowadziła się do Ostrołęki z terenu innego powiatu, wychowującą **1** dziecko.

Natomiast ubyło **8** rodzin zastępczych, w tym: **6** rodzin spokrewnionych i **2** rodziny niezawodowe z powodu:

- powrotu dziecka do rodziny biologicznej (**2** rodziny),
- usamodzielnienia się wychowanków (**5** rodzin),

- zmiany miejsca zamieszkania (1 rodzina).

Wyszczególnienie	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych (stan na 31.XII.2023r.)			
	spokrewnionych	niezawodowych	zawodowych	zawodowych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	46	8	10	6
poniżej 1 roku	1	0	1	0
od 1 roku do 3 lat	3	0	0	4
4-6 lat	7	2	0	1
7-13 lat	9	1	6	1
14-17 lat	12	2	1	0
18-24 lata	14	3	2	0

Źródło: Opracowanie własne

Spośród dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w ciągu 2023 roku, całkowitymi sierotami było 3 dzieci, przebywających w spokrewnionych rodzinach zastępczych, a 5 dzieci legitymowało się orzeczeniem o niepełnosprawności, z czego 4 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych i 1 dziecko przebywało w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego.

W rodzinnej pieczy zastępczej dzieci były umieszczane z różnych powodów. Głównym powodem było uzależnienie rodziców od alkoholu (27 dzieci). Inne przyczyny to: długotrwała lub ciężka choroba rodzica – 4, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 9, pólsieroctwo – 4, sieroctwo – 3, inne - 15, przemoc w rodzinie – 7, małaletnia matka - 1.

Wymienione powody często współwystępują, rzadko zdarza się jeden czynnik decydujący o kryzysie w rodzinie.

Okres przebywania dzieci w pieczy zastępczej był różny. Sytuację przedstawia poniższa tabela

Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej (stan na 31.XII.2023r.)						
	dzieci umieszczone w pieczy zastępczej ogółem	do 3 miesięcy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 do 3 lat	powyżej 3 lat
rodziny zastępcze spokrewnione	46	0	0	4	6	10	26
rodziny zastępcze niezawodowe	8	0	0	1	2	0	5
rodziny zastępcze zawodowe	10	0	2	4	0	0	4
rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	6	0	2	2	1	0	1

Źródło: Opracowanie własne

W 2023 roku opuściło rodziny zastępcze 11 wychowanków:

- . 6 usamodzielniało się,
- . 2 powróciło do rodziny biologicznej,
- 2 zostało przysposobionych,
- 1 zostało umieszczone w innej rodzinie zastępczej poza Ostrołęką.

Wszystkie rodziny zastępcze były objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2023 roku na tym stanowisku były zatrudnione cztery osoby. Koordynatorzy służyli rodzinom zastępczym wsparciem i pomocą w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo –

wychowawczych. Wspierali rodziny w działaniach mających na celu realizację zadań wynikających z pieczy zastępczej, pomagali rodzinom zastępczym w dostępie do specjalistycznej pomocy.

W ramach współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostrołęce rodziny zastępcze mogły korzystać ze wsparcia specjalistycznego: pedagogicznego, psychologicznego i terapeutycznego.

Sprawozdanie z realizacji zadań za 2023 rok

Zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej wynikają z przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a szczególnie z art. 76 ust. 4 ustawy. Ich realizacja w 2023 roku przedstawia się następująco.

1. Działalność diagnostyczno-konsultacyjna, prowadzenie naboru, kwalifikowanie oraz szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej.

W roku sprawozdawczym Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej wydał 2 zaświadczenia kwalifikacyjne do uczestnictwa w szkoleniu dla kandydatów na rodziny zastępcze, które odbyło się w terminie styczeń – marzec 2023r. Kandydat do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w styczniu 2023r. został ustanowiony przez sąd rodziną zastępczą niezawodową. Ponadto, na prośbę Sądu Rejonowego w Ostrołęce, Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce wydał opinie o 2 rodzinach małżonków, którzy ubiegali się o ustanowienie ich rodziną zastępczą spokrewnioną.

2. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej oraz funkcjonującym rodzinom zastępczym

W 2023 roku sporządzono 14 opinii psychologicznych w zakresie predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej dla 2 kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione, 1 kandydatki na rodzinę zastępczą niezawodową oraz 11 funkcjonujących rodzin zastępczych,

w tym 4 o rodzinach zastępczych niezawodowych i 7 o rodzinach zastępczych spokrewnionych.

3. Zapewnienie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby

W 2023 roku był kontynuowany cykl szkoleń dla rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających, prowadzonych przez Ośrodek Terapii Uzależnień Mazowieckiego Szpitala Specjalistycznego w Ostrołęce, w ramach realizowanego projektu z zakresu edukacji zdrowotnej, dotyczącej przeciwdziałania i wczesnego rozpoznawania uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz behawioralnych dzieci i młodzieży. Szkolenie rodziców zastępczych miało miejsce na terenie Szpitala, a zajęcia z małoletnimi dziećmi w siedzibie MOPR. Poszczególne cykle szkolenia obejmowały miesiące: październik – listopad 2022r., marzec-kwiecień 2023r. oraz październik – listopad 2023r.

4. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

W 2023 roku nie funkcjonowała dla rodzin zastępczych grupa wsparcia. Rodziny zastępcze nie zgłaszały potrzeby zapewnienia im pomocy w formie rodziny pomocowej.

5. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy

W okresie sprawozdawczym nie organizowano dla rodzin zastępczych wsparcia wolontariuszy z powodu braku zapotrzebowania na taką formę pomocy. Natomiast jeden z koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej udzielał pomocy w nauce wychowankom rodzin zastępczych.

6. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

W 2023 roku rodziny zastępcze oraz przebywające w nich dzieci korzystały z pomocy specjalistów zatrudnionych w Ośrodku interwencji Kryzysowej MOPR, a także ze wsparcia

pedagogicznego, psychologicznego i terapeutycznego Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrołęce.

7. Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

Rodziny zastępcze korzystały z bezpłatnej pomocy prawnej udzielanej w Ośrodku Interwencji Kryzysowej MOPR w Ostrołęce.

8. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej ma obowiązek, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy lub raz na 3 miesiące w przypadku dzieci do 3 roku życia, dokonywać oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej i informować sąd o całokształcie sytuacji dziecka. Ocen dokonuje się przy udziale rodzin zastępczych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pedagoga, psychologa, przedstawiciela ośrodka adopcyjnego, właściwego asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego MOPR (z rejonu opiekuńczego rodziców biologicznych dziecka). W 2023 roku dokonano 102 oceny sytuacji dzieci.

9. Zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Rodziny zastępcze korzystały ze stałego wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, a także specjalistów Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPR i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrołęce.

10. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Na dzień 31 grudnia 2023 roku w rodzinach zastępczych przebywało 31 małoletnich z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą adopcję, o których poinformowano ośrodki

adopcyjny. Ponadto, w 2023 roku przekazano informację o 1 dziecku z uregulowaną sytuacją prawną, które było umieszczone w rodzinie zastępczej zawodowej.

11. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

W 2023 roku nie było konieczności organizowania opieki nad dziećmi z ww. wymienionych powodów.

12. Dokonywanie oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek pomocy Rodzinie w Ostrołęce dokonał 12 ocen rodzin zastępczych. Wszystkie rodziny oceniono pozytywnie.

13. Współpraca ze środowiskiem lokalnym

W prawidłowym wypełnianiu zadań, Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej współpracował z następującymi instytucjami, realizującymi zadania z zakresu pomocy rodzinie i dziecku: Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną w Ostrołęce, Sądem Rejonowym w Ostrołęce: III Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich oraz z Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej ds. wykonywania orzeczeń w prawach rodzinnych i nieletnich, Wojewódzkim Ośrodkiem Adopcyjnym w Warszawie Oddział w Ostrołęce, Zespołem Placówek Wsparcia Dziennego w Ostrołęce, placówkami oświatowymi, do których uczęszczają dzieci i młodzież z rodzin zastępczych, placówkami służby zdrowia.

14. Szkolenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji

W 2023 roku koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej uczestniczyli w następujących szkoleniach:

- Praca z dziećmi przejawiającymi zaburzenia (emocjonalne, zachowania lub zaburzenia psychiczne) i ich rodzinami. Depresja dzieci i młodzieży – 2 osoby
- Rozpoznawanie zagrożeń w środowisku pieczy zastępczej, diagnoza i przeciwdziałanie – 3 osoby
- Szkolenie z zakresu procedury adopcyjnej – 1 osoba
- Tworzenie planu pomocy dziecku jako skuteczne narzędzie pracy – 2 osoby
- Zarządzanie sobą w stresie i zapobieganie wypaleniu zawodowemu u osób zawodowo zajmujących się profilaktyką lub terapią uzależnień – 1 osoba
- Profilaktyka uzależnień behawioralnych – 1 osoba
- Ogólnopolska Konferencja w Warszawie – „Już jesteś” Rodzicielstwo zastępcze: wyzwania i sukcesy – 2 osoby

15. Inne działania

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku we współpracy z rodzinami zastępczymi sporządzili 18 planów pomocy dziecku oraz dokonali 74 modyfikacji planów pomocy dziecku. Ponadto współuczestniczyli w opracowaniu 5 indywidualnych programów usamodzielnienia wychowanków oraz 8 weryfikacji programów.

W związku z Dniem Rodzicielstwa Zastępczego prowadzono coroczną kampanię promującą rodzicielstwo zastępcze. W ramach popularyzacji idei rodzicielstwa zastępczego zostały wykonane plakaty zachęcające do podjęcia trudu pełnienia tej funkcji. Rodziny zastępcze z terenu miasta Ostrołęki otrzymały kartki z życzeniami. Na stronach internetowych MOPR i Urzędu Miasta zamieszczono życzenia dla rodzin zastępczych, a na antenie lokalnego radia wyemitowano cykl ogłoszeń i wywiad z rodziną zastępczą zawodową. Ponadto, cyklicznie w ostrołęckich kościołach podczas niedzielnych mszy świętych, przekazywana była informacja o poszukiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Z okazji Świąt Bożego Narodzenia dzieci i młodzież z rodzin zastępczych otrzymały paczki ze słodyczami ufundowane przez Stora Enso Poland.

Sprawozdanie finansowe za 2023 rok

W 2023r. na funkcjonowanie Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce wydatkowano ogółem 394 903,02zł; (słownie: trzysta dziewięćdziesiąt cztery tysiące dziewięćset trzy złote dwa grosze).

Paragraf	Kwota wydatków w zł	Rodzaj wydatków
3020	720,00	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń
4010	272 066,39	Wynagrodzenia osobowe Pracowników
4040	20 461,16	Dodatkowe wynagrodzenie roczne
4110	50 554,68	Składki na ubezpieczenie społeczne
4120	3 864,80	Składki na Fundusz Pracy
4170	20 060,00	Wynagrodzenia bezosobowe (obejmowały zatrudnienie psychologa na umowę zlecenie)
4210	9 484,80	Zakup materiałów i wyposażenia
4280	90,00	Zakup usług zdrowotnych
4300	5 770,33	Zakup usług pozostałych
4360	873,46	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych
4410	197,00	Podróże służbowe krajowe
4430	400,00	Różne opłaty i składki
4440	8 728,64	Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych
4700	1 124,60	Szkolenia pracowników
4710	507,16	Wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający
Razem	394 903,02	

Wyznaczniki działań na 2024 rok:

1. Kontynuacja działań promujących ideę rodzicielstwa zastępczego w mieście Ostrołęka, mających na celu pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.
2. Wzmacnianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców zastępczych w stosunku do powierzonych im dzieci oraz działań mających na celu udzielanie przez rodziców zastępczych skutecznego i wielokierunkowego wsparcia usamodzielniającym się wychowankom.
3. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich umiejętności zawodowych.